

POSTANOWIENIE

Dnia 12 stycznia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z wniosku F. Spółki z o.o. w W.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w W.
z udziałem zainteresowanego E. K.
o podleganie ustawodawstwu polskiemu,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 12 stycznia 2021 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 18 kwietnia 2019 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od F. Sp. z o.o. w W. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń
Społecznych [...] Oddział w W. 240 zł tytułem zwrotu kosztów
zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z 8 stycznia 2019 r. oddalił apelację skarżącej spółki z o.o. F. w W. od wyroku Sądu Okręgowego w W. z 27 października 2016 r., który oddalił odwołanie spółki od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w W. z 15 kwietnia 2016 r. Decyzja ta stwierdza, że E. K. jako pracownik skarżącej nie podlega polskiemu ustawodawstwu w zakresie zabezpieczenia społecznego od 16 kwietnia 2008 r. do 16 marca 2009 r.

Sąd Okręgowy ustalił, że skarżąca pismami z 30 czerwca, 30 lipca i 18 sierpnia 2015 r. wystąpiła z żądaniem wydania decyzji ustalającej, iż status pracowników wymienionych w decyzji ETK (fińskiej instytucji) podlega rozpatrzeniu zgodnie z polskim ustawodawstwem na podstawie art. 14 ust. 2 lit. b rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71 w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie. Pozwany zawiadomił ubezpieczonego E. K. o wszczęciu postępowania z urzędu, po którym wydał wskazaną decyzję z 15 kwietnia 2016 r. Sąd Okręgowy stwierdził, że pozwany prawidłowo pisma skarżącej potraktował jako wniosek o wydanie decyzji. Spółka i ubezpieczony czynnie uczestniczyli w prowadzonym postępowaniu. Sąd Okręgowy oddalił odwołanie spółki.

Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu oddalenia apelacji podzielił stanowisko Sądu Okręgowego. Spółka żądała wydania decyzji ustalającej, że status 66 pracowników wymienionych w decyzji fińskiej instytucji właściwej ds. zabezpieczenia społecznego (ETK), jako podlegających w 2008 r. fińskiemu zabezpieczeniu społecznemu podlega rozpatrzeniu zgodnie z polskim ustawodawstwem na podstawie art. 14 ust. 2 lit. b (ii) rozporządzenia nr 1408/71. Zarzut spółki jakoby Oddział ZUS nie posiadał stosownego wniosku w tym zakresie, a także zgody stron na wydanie decyzji nie był trafny. Oddziały ZUS, a nie Centrala, wydają decyzje z zakresu ubezpieczeń społecznych w przedmiocie ustalenia obowiązku podlegania pracownika polskiemu ustawodawstwu. Centrala Zakładu Ubezpieczeń Społecznych nie jest organem rentowym (art. 476 § 4 pkt 1 k.p.c.).

Skargę kasacyjną oparto na podstawie kasacyjnej z art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. i zarzucono naruszenie art. 382 k.p.c. w związku z art. 378 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na podstawę przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. W uzasadnieniu wniosku podano, że *„Wskazane rażące uchybienia Sądów obu instancji polegające na oparciu podstawy wyrokowania na trzech dokumentach (nie stanowiących zresztą dowodu dopuszczonego zgodnie z art. 236 k.p.c.), których treść w części dotyczącej adresatów jest ewidentnie odmienna od ich rzeczywistego brzmienia i*

bezsukuteczne wykazywanie przez F. tych uchylbień w toku całego procesu prowadzą do wniosku, że skarga kasacyjna od wyroku Sądu Apelacyjnego jest oczywiście uzasadniona. Tym samym jest spełniony i wystarczający warunek przyjęcia niniejszej skargi kasacyjnej do rozpoznania, ustanowiony w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. (...). Oczywiście uchylbie Sąd polegające na niewydaniu postanowień dowodowych oraz sprzeczności ustalenia istotnego elementu stanu faktycznego z prawdziwą treścią dokumentów, wystarczające i konieczne do prawidłowego rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, jest tego przykładem”.

W zakresie rozstrzygnięcia o kosztach istnieje także istotne zagadnienie prawne dotyczące problematyki tych kosztów w przypadku reprezentowania strony wygrywającej proces przez radcę prawnego będącego pracownikiem tej strony (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.). W uzasadnieniu stwierdzono m.in., iż – *„Nie może ulegać żadnym wątpliwości, że wynagrodzenie radcy prawnego za czynności wykonywane w ramach stosunku pracy nie podlega przepisom rozporządzenia w sprawie opłat za czynności radców prawnych z 22 października 2015 r.”.*

Pozwany wniósł o oddalenie skargi i zasądzenie kosztów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarżąca nie przedstawia zasadnej podstawy przedsądu i dlatego wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej nie został uwzględniony.

Odwołuje się do podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., jednak nie wykazuje, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Błędnie zakłada, że zarzuty podstawy kasacyjnej składają się na podstawę przedsądu (*„Wskazane rażące uchylbienia Sądów obu instancji polegające na oparciu podstawy wyrokowania na trzech dokumentach (...)”*).

Skargę kasacyjną wnosi się od prawomocnego wyroku sądu drugiej instancji, co tłumaczy wymagania stawiane podstawom kasacyjnym (art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.) i tym bardziej szczególnej podstawie przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., która jako jedyna ma na uwadze indywidualny interes skarżącego w przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Na etapie przedsądu nie ocenia się podstaw kasacyjnych, jako że stanowią odrębną część skargi i podlegają rozpoznaniu dopiero po przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania. Oznacza to, że podstawy kasacyjne nie zastępują podstawy przedsądu ani jej uzasadnienia. Skarżąca we wniosku powinna zatem samodzielnie (odrębnie od podstaw kasacyjnych) wskazać i wykazać naruszenie prawa, które bez wątpliwości prowadzi do stwierdzenia, że objęty skargą wyrok jest oczywiście wadliwy i dlatego skarga powinna zostać przyjęta do rozpoznania. Skarżąca tego nie czyni, bo wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest zbyt ogólny (wyżej w istocie *in extenso*).

Nawet gdyby próbować odstąpić od tego reżimu, to należałoby stwierdzić, iż sama „Centrala” Zakładu Ubezpieczeń Społecznych nie ma podmiotowości prawnej (osobowości prawnej). Konsekwentnie nie ma zdolności sądowej i procesowej. Podmiotowość prawną ma Zakład Ubezpieczeń Społecznych a nie jego „Centrala”.

Powstaje zatem pytanie o tryb sądowy w którym miałyby zostać rozpoznana sprawa skarżącej. Rzecz w tym, że w sprawie nie wystąpił tryb zwykły, albowiem skarżąca nie wystąpiła z pozwem do sądu cywilnego. Skierowała określone żądanie, po którym organ rentowy wydał decyzję. W takiej sytuacji właściwe było sądowe postępowanie odwoławcze przed sądem ubezpieczeń społecznych zgodnie z art. 459 k.p.c. i nast. Innymi słowy, skoro została wydana decyzja, to tylko w tym trybie właściwe było kontrolne postępowanie odwoławcze przed sądem powszechnym (sądem ubezpieczeń społecznych - art. 1 k.p.c., art. 459 k.p.c. i nast.).

O trybie postępowania decyduje też – a nawet przede wszystkim - przedmiot postępowania (sprawy). Ten zaś dotyczył podlegania ubezpieczeniom społecznym w kraju pracownika zatrudnionego za granicą. Nie była to zatem sprawa cywilna w wąskim znaczeniu (art. 1 k.p.c.), do której rozpoznania właściwy byłby wydział cywilny.

W sądowym postępowaniu odwoławczym w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych nie bada się zasadniczo przepisów postępowania administracyjnego (obowiązujących przed organem rentowych), gdyż procesowa podstawa kasacyjna ogranicza się do przepisów procedury cywilnej (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.).

Po wniesieniu odwołania od decyzji organu rentowego sprawa staje się sprawą cywilną a organ rentowy stroną pozwaną. Znaczenie w aspekcie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej ma zatem zarzut naruszenia przepisów procedury cywilnej a nie administracyjnej (tych skarga też nie wskazuje).

W tej sprawie, po określonym żądaniu skarżącej, organ rentowy przeprowadził postępowanie i w decyzji z 15 kwietnia 2016 r. stwierdził, że E. K. jako pracownik firmy F. sp. z o.o. nie podlegał polskiemu ustawodawstwu w zakresie zabezpieczenia społecznego od 16 kwietnia 2008 r. do 16 marca 2009 r.

Nawet uchybienie przepisom postępowania nie zawsze jest równoznaczne z zasadnością skargi kasacyjnej. Znaczenie ma dopiero uchybienie, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.). Taką miarą ocenia się podstawę kasacyjną skargi, zatem jest tym bardziej aktualna w odniesieniu do szczególnej podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Znaczenie ma wszak dopiero aż oczywista zasadność skargi kasacyjnej.

Chodzi o to, że zarzuty procesowe skargi kasacyjnej nie mają za przedmiot ustaleń, które legły u podstaw odmowy stosowania przez pozwanego art. 14 ust. 2 lit. b (ii) rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71 z 14 czerwca 1971 r., czyli nie podważają sedna decyzji.

Zarzuty procesowe skargi naruszenia art. 382 k.p.c. w związku z art. 378 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. skarżąca łączy z pierwotną niezgodą na rozpoznanie sprawy przez organ rentowy zamiast przez „Centralę” ZUS.

Analiza ta wykracza ponad potrzebę argumentacji, gdyż jak wskazano na etapie przedsądu nie ocenia się podstaw kasacyjnych i dlatego wystarczy stwierdzić, że skarżąca we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie wykazała, iż skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Nie spełnia się również istotne zagadnienie prawne (wskazane we wniosku w drugiej kolejności), gdyż sformułowana kwestia nie ma rangi istotnego zagadnienia prawnego, które ma na uwadze art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Nie wykracza bowiem poza zwykłą wykładnię prawa. Istotne zagadnienie prawne nie może być redukowane do każdej kwestii prawnej zgłaszanej we wniosku, gdyż wówczas funkcja tej podstawy przedsądu będzie bezprzedmiotowa i postępowanie kasacyjne stanie się powszechną (kolejną) instancją. Nie polega też na wyrażaniu aprobaty

dla wykładni prawa prezentowanej przez stronę, skoro dla skarżącego nie budzi „żadnych wątpliwości, że wynagrodzenie radcy prawnego za czynności wykonywane w ramach stosunku pracy nie podlega przepisom rozporządzenia w sprawie opłat za czynności radców prawnych (...)”. Istotne zagadnienie prawne powinno występować w sprawie (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.). Udzielanie odpowiedzi nie jest zatem konieczne, także dlatego, że na orzeczenie o kosztach nie przysługuje skarga kasacyjna ani zażalenie do Sądu Najwyższego. Orzeczenie Sądu powszechnego o kosztach jest pochodne od rozstrzygnięcia głównego i podlega badaniu tylko w przypadku rozpoznania skargi kasacyjnej.

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., 99 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c. oraz stosowanych odpowiednio do odpowiedzi na skargę kasacyjną § 9 ust. 2 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.